

Antagna av kommunfullmäktige KF § 200/201207.

Riktlinjer för idéburet offentligt partnerskap i Söderhamns kommun

Syfte

Riktlinjer för Idéburet offentligt partnerskap, IOP, är att tydliggöra vad ett idéburet offentligt partnerskap innebär samt vilka regler som gäller i Söderhamns kommun för denna samarbetsmodell. Riktlinjerna omfattar samtliga nämnder och styrelsen.

Riktlinjerna syftar till att ge politiker och tjänstepersoner i Söderhamns kommun ett fullgott stöd att kunna sluta avtal med idéburna organisationer för tjänster som avser social välfärd.

Målsättningen med IOP i Söderhamn är:

- att stärka samspelet mellan den offentliga och idéburna sektorn och möjliggöra effektivare samverkan inom områden där kommunen identifierat områden med samhällsutmaningar.
- genom samverkan ge möjligheter till ett bredare utbud av tjänster och lösningar för människor och grupper av människor.

IOP en samverkansmodell

Samhället består av tre sektorer; den privata, den ideella och den offentliga. Sektorerna skiljer sig åt på flera sätt, bland annat i sättet de drivs på.

Söderhamns kommun behöver använda sig av olika sätt för att tillgängliggöra samhällets resurser för de olika sektorerna.

Traditionellt sett samverkar kommunen med civilsamhället främst på två sätt när det gäller ekonomisk samverkan; föreningsbidrag eller genom upphandlade tjänster.

Föreningsbidrag är ofta ett bidrag för att föreningen finns till, ett s.k. verksamhetsbidrag, men kan även vara prestationsbaserat eller bygga på projekt etc. Söderhamn kommuns policy för föreningsbidrag ligger till grund för denna form av samverkan. Vid upphandlade tjänster, vilket ska göras antingen enligt lagen

om offentlig upphandling (LOU) eller lagen om valfrihetssystem (LOV), så deltar idéburna aktörer på samma villkor som privata. I detta fall är det kommunen, i egenskap av upphandlande myndighet, som beslutar om verksamhetens utformning. I båda fallen är det kommunen som har beslutandemakt; om villkoren för föreningsbidraget och om ramarna för upphandlingen.

Vid sidan av dessa två har dock en ny samverkansform mellan det offentliga och civilsamhället vuxit fram; IOP. Grunden för uppkomsten av IOP är att det finns samhällsfenomen samt relationer mellan det offentliga och det ideella som inte bygger på, eller kan inramas i, en marknads- eller bidragslogik. IOP är således en samverkansmodell för att gemensamt hitta lösningar på samhällsproblem men utan att använda vare sig bidrag eller upphandling som finansiering.

Föreningar kan ibland driva vissa verksamheter med mervärden eller till lägre kostnader än kommunal förvaltning. Inom många av kommunens verksamhetsområden finns ingen marknadskraft och det är inte heller önskvärt för kommunen att driva fram en marknad. Då kan IOP vara motiverat i stället för upphandling.

IOP kan sägas vara en samverkansmodell mellan kommun och en idéburen organisation för att gemensamt hitta lösningar på olika samhällsproblem, i vilka kommunen har intressen att finna lösningar utanför den egna verksamheten, men utan att använda vare sig bidrag eller upphandling som finansiering.

Förutsättningar i Söderhamns kommun

Den idéburna sektorn har en central plats i vår kommun där vi har många engagerade och levande idrottsföreningar, pensionärsföreningar, samfund- och kulturföreningar. Föreningarna skiljer sig från andra intresseorganisationer. Dessa skiljer sig åt i flera aspekter men drivs i grunden på samma sätt, med ett starkt ideellt engagemang.

Det finns många idéburna organisationer i Söderhamns kommun som kan bidra till högre lokal utveckling och delaktighet i samhället. Behoven i samhället ökar och är ofta komplexa. Genom IOP kan kommunen och de idéburna organisationerna samverka för att kunna klara utmaningarna.

Vilka aktörer kan vara aktuella för IOP?

En idéburen aktör kan ha olika associationsformer där den ideella föreningen är den mest dominerande. Andra förekommande associationsformer är stiftelse, registrerade trossamfund, eller aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning. I vissa fall kan även en ekonomisk förening räknas som en idéburen aktör om det rör sig om ett kooperativ där den allmännyttiga och sociala målsättningen är vägledande och där verksamheten är brukarstyrd. Här behövs ett avgörande från fall till fall.

De aktörer som Söderhamn kommun kan komma att sluta ett IOP-avtal med är således de juridiska personer som tillhör civilsamhället och vars verksamhet

syftar till ett allmännyttigt mål, inte skapar vinst för ägare eller medlemmar och har en demokratiskt uppbyggd organisation.

Genomförande

Kommunen och den idéburna organisationen tecknar ett samverkansavtal om en särskild och avgränsad verksamhet i vilken kommunen har intressen.

Några exempel på verksamheter där samverkan skulle kunna vara möjlig är: Sociala aktiviteter för ökad delaktighet och minskat utanförskap, förebyggande verksamhet psykisk ohälsa och/eller ensamhet bland äldre, språkförstärkande, integration ur olika aspekter där kommunen inte själv har lösningen, volontärer som stöttar inom äldreomsorgen, läxläsning med barn/unga eller aktiviteter för nyanlända.

Ett idéburet – offentligt partnerskap kan ingås när:

1. Verksamheten sker på initiativ av den idéburna organisationen eller växer fram som ett resultat av en dialog mellan parterna.
2. Verksamheten är ett led i, eller ett komplement till, att förverkliga den kommunala verksamhetens mål och vision.
3. Verksamheten inte kan ses som en del av det normerade föreningsbidraget.
4. Det inte finns en marknad eller en konkurrenssituation att vårda.
5. Bägge parterna är med och finansierar verksamheten (via pengar eller andra insatser).
6. Verksamheten inte detaljregleras från kommunen.
7. Verksamheten avses att drivas under längre tid, men det kan också vara tidsbegränsat.
8. Verksamheten bidrar till lokal utveckling och delaktighet i samhället

Partnerskapet ingås genom att parterna kommer överens om vilken verksamhet som ska bedrivas av den idéburna organisationen, med vilka mål och inom vilka ramar samt hur kommunen stödjer med någon form av resurser. Denna överenskommelse ska nedtecknas i ett avtal. Avtalet ska formuleras så tydligt som möjligt för att undvika missförstånd och oenighet.

Kommunens Fokusområden 2020–2023: Lärande, Växtkraft och Goda livsmiljöer och de effekter som är kopplade till respektive fokusområde bör ligga till grund för den roll som kommunen ser att de idéburna organisationerna kan stödja i form av IOP.

Respektive nämnd/styrelse beslutar därefter om IOP utifrån det ovannämnda, nämndens egna måldokument där önskade effekter finns beskrivna samt de av kommunens fastställda riktlinjer för IOP.

En idéburen partner som får ersättning för en IOP kan inte få ytterligare ekonomisk ersättning för samma verksamhet från annan nämnd.

I överenskommelsen bestäms vad partnerskapet gäller, vilka resurser respektive part ska bidra med, hur länge partnerskapet ska gälla och andra särskilda förutsättningar.

Avtalen ska vara tidsbegränsade att gälla i maximalt fyra år (med möjlighet till förlängning).

Vid formulering av avtal ska en dialog föras med kommunens juridiska och ekonomiska funktioner. Ta gärna del av andras erfarenheter i kommunen.

Uppföljning

Riktlinjerna aktualitetsprövas och revideras vid behov efter regeringens pågående utredning om IOP.

Riktlinjerna aktualitetsprövas och revideras vid ny mandatperiod.

Uppföljning av respektive överenskommelse görs av ansvarig nämnd årligen. Kommunen och den idéburna verksamheten har möjlighet att avstå från att förlänga överenskommelser utan skäl.

Ansvarig nämnd

Respektive nämnd beslutar om IOP inom nämndens verksamhets- och ansvarsområde.

För nämndöverskridande IOP-förslag eller IOP-avtal som berör flera kommuner ansvarar kommunstyrelsen. Liksom med föreningsbidrag och upphandlingar ska även IOP-avtal rymmas inom budget. Det är upp till beslutande nämnd att göra bedömningen och att fatta beslut om IOP på samma sätt som nämnderna beslutar om eventuella upphandlingar.

För nämndöverskridande IOP eller IOP som rör flera kommuner ansvarar kommunstyrelsen.

Mer information om IOP:

Idéburen välfärd SOU 2019:56:

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/12/sou-201956/>

Utveckla idéburet offentligt partnerskap, Sveriges Kommuner och Regioner:

<https://skr.se/tjanster/merfranskr/rapporterochskrifter/publikationer/utvecklaideburetoffentligtpartnerskap.29016.html>

En kunskapsöversikt från Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor där man belyser några vanliga frågor om IOP:

<https://www.mucof.se/ideburet-offentligt-partnerskap-iop>